

CZU 025.3:004(478)

**DE LA CATALOGAREA TRADIȚIONALĂ, BAZATĂ PE STANDARDUL ISBD
ȘI FIȘE TIPĂRITE, LA CATALOGAREA AUTOMATIZATĂ ÎN BȘ A USARB**

CATALOGING MODERNIZATION: FROM ISBD STANDARDS
TO AUTOMATED SYSTEMS AT USARB

Adella CUCU¹ [ORCID: [0000-0002-7774-8776](https://orcid.org/0000-0002-7774-8776)]

Abstract. *This article examines the activities of the Cataloging, Indexing, and Classification Office, the evolution of cataloging processes within the library, and the technological transformations that have taken place over the past decades. The Scientific Library of „Alecu Russo” State University of Bălți is no exception: the shift from traditional cataloging, based on the ISBD standard and printed cards, to automated cataloging using modern information systems has represented a critical step toward the digitalization of library services and the enhancement of information accessibility.*

Keywords: *online cataloging, indexing, TinLib software, ALEPH, electronic catalog, databases, application programs, information technologies*

Oficiul *Catalogare. Indexare. Clasificare* reprezintă o componentă esențială în structura Bibliotecii Științifice a USARB. Acesta constituie prima etapă din circuitul pe care o resursă informațională îl parcurge în bibliotecă, asigurând descrierea bibliografică, stabilirea punctelor de acces, clasificarea și indexarea resurselor informaționale. Prin activitatea sa, oficiul garantează organizarea logică și accesibilă a colecțiilor, facilitând regăsirea rapidă și eficiență a informațiilor de către utilizatori.

Obiectivul principal al oficiului *Catalogare. Indexare. Clasificare* este alcătuirea unei baze de date bibliografice unitare, în vederea facilitării accesului liber și a schimbului național și internațional de informație și cunoaștere, prin catalogarea, clasificarea și indexarea în sistem automatizat a resurselor informaționale intrate în colecțiile bibliotecii, fie că acestea sunt sub formă tipărită (monografii, cursuri universitare, seriale etc.) sau format electronic (CD-ROM-uri, CD-uri audio, DVD-uri, online, etc.), conform anumitor reguli și norme predefinite în standardele internaționale în vigoare.

Pe lângă menținerea și extinderea unui sistem de cataloage (atât tradiționale, cât și online), care dezvăluie colecțiile deținute în bibliotecă, bibliotecarii desfășoară și alte activități importante, contribuind astfel la sprijinirea procesului educațional și de cercetare. Aceste activități includ:

- **editarea Buletinelor informative bibliografice de Achiziții recente** (11 buletine pe domenii de știință care sunt, ulterior, publicate pe site-ul Bibliotecii și pe platforme interactive. Prin aceste buletine sunt promovate achizițiile recente și informațiile utile pentru studenți și profesori);
- **înregistrarea produsului științific în OPEN LIBRARY** (lucrări științifice semnate de cadrele didactice și cercetători ai universității. Aceasta oferă

¹Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică a USARB, cucuadella@gmail.com

Procese și tehnologii bibliotecare

vizibilitate și acces liber la produsele științifice, și contribuie la dezvoltarea unui ecosistem academic accesibil și transparent);

- **dezvoltarea și actualizarea Bibliotecii Digitale;**
- *Dotare a lectoratelor* (un proces important ce ține de acreditarea disciplinelor academice ale universității, necesare pentru susținerea cursurilor și a procesului educativ);
- **Promotorii cărții** (prezentarea achizițiilor recente bibliotecarilor, precum și în cadrul *Zilele catedrelor* - pentru profesori;
- *promovarea orelor de Cultura informațională* pentru studenții anului I de studiu, elevi/liceu/colegiu.

Shimbările în structura organizațională și activitățile legate de catalogarea, indexarea și clasificarea resurselor informaționale

În mod tradițional, bibliotecarii care se ocupau de catalogarea lucrărilor și gestionarea resurselor bibliotecii, activau în secția *Prelucrarea științifică a literaturii*. Această secție era responsabilă de organizarea, clasificarea și indexarea documentelor pentru a facilita accesul utilizatorilor la informațiile necesare.

2000 - 2010 – activitățile de catalogare și clasificare erau efectuate sub o structură numită *Serviciul Catalogare și Clasificare*;

2010 - 2013 – *Oficiu Catalogare. Indexare*. Aceasta reprezenta o reorganizare administrativă ce reflecta o mai mare specializare și structurare a activităților legate de gestionarea resurselor informaționale.

Din 2013, *Oficiul Catalogare. Indexare. Clasificare* funcționează în cadrul *Secției Dezvoltarea resurselor informaționale*. Acest lucru sugerează o viziune mai largă asupra gestionării și dezvoltării resurselor informaționale, pentru a sprijini inovațiile tehnologice, arhivarea digitală și alte forme de administrare a datelor într-o manieră mai eficientă și mai modernă.

Tehnologiile informaționale și mijloacele de comunicare electronice au transformat profund activitatea bibliotecilor, atât la nivel operațional, cât și în ceea ce privește interacțiunea cu utilizatorii. Automatizarea și digitalizarea proceselor bibliotecare nu doar că au eficientizat multe dintre activitățile zilnice (cum ar fi împrumutul cărților, catalogarea sau gestionarea resurselor), dar au redefinit rolul

Procese și tehnologii bibliotecare

bibliotecarului. Aceasta înseamnă că bibliotecarii trebuie să fie nu doar specialiști în domeniul informației, dar și să stăpânească tehnologii noi, să înțeleagă cum să utilizeze platformele digitale, și, în urmărire, să poată ghida utilizatorii în explorarea acestora.

Totodată, s-a schimbat considerabil și mentalitatea utilizatorilor în ultimii ani, mai ales în contextul digitalizării și al dezvoltării tehnologice rapide, care își doresc acces rapid și eficient la informații.

Ca rezultat, cei care au fost cel mai mult influențați de succesul integrării noilor tehnologii informaționale au fost catalogatorii, or informatizarea, ca în orice bibliotecă, a început cu exploatarea modulului *Catalogare*. Într-adevăr, odată cu apariția catalogării informatizate și a tehnologiilor digitale, munca catalogatorilor s-a schimbat considerabil. Procesul de catalogare nu mai este doar despre organizarea cărților într-un sistem simplu, ci, de asemenea, implică gestionarea unei cantități mari de date și resurse informaționale, inclusiv media digitale, baze de date, surse online și altele. Acest lucru a dus la creșterea complexității muncii unui catalogator, care trebuie să fie familiarizat nu doar cu principiile tradiționale de catalogare, dar și cu software-uri, platforme digitale și tehnologii emergente.

Cu greu ne putem imagina că există deja o istorie a cataloagelor electronice. Astăzi, atât bibliotecarii, cât și utilizatorii sunt capabili să valorifice un sistem digitalizat de catalogare pentru a obține rapid informațiile de care au nevoie. Există, într-adevăr, o provocare în acest sens, mai ales în contextul în care tehnologia avansează rapid și cerințele utilizatorilor sunt din ce în ce mai sofisticate.

Până la catalogarea online, biblioteca organiza și întreținea un sistem tradițional de organizare a documentelor - cataloagele clasice - instrumente importante pentru păstrarea ordinii și facilitarea accesului la informații.

Cataloagele tradiționale, cum ar fi cel alfabetic (în BȘ a USARB din 1946) structurat în ordine alfabetică, după numele autorului și titlul cărții și cel sistematic organizat conform unui sistem de clasificare, precum BBK sau CZU (Clasificarea Zecimală Universală), permitea gruparea documentelor pe teme sau domenii de interes. Aceste cataloage se actualizau continuu prin adăugarea de fișe scrise de mână sau la mașina de scris, iar fiecare fișă conținea informațiile esențiale despre o resursă: autor, titlu, an de publicare, codul ISBN și cota cărții respective, uneori, subiectul.²

Aceste metode tradiționale, deși erau eficiente în acea perioadă, aveau anumite limitări, cum ar fi riscul de pierdere a fișelor sau erori în actualizarea lor. De asemenea, accesul la informație era mai lent, or utilizatorii trebuiau să consulte manual fișele pentru a găsi un anumit document. Catalogul alfabetic tradițional are cel puțin o descriere pentru fiecare document. În vederea ușurării găsirii informației de către utilizator, în scopul orientării acestuia există fișe divizionare și separatoare.

Așadar, în BȘ a USARB catalogarea online a debutat în 1990, aceasta fiind una dintre cele mai importante decizii în managementul bibliotecii.

Prima etapă a catalogării informatizate s-a efectuat conform câmpurilor și subcâmpurilor în formatul specializat de bibliotecă MARC (Machine-Readable Cataloging), utilizat pentru codificarea și schimbul de date bibliografice, oferind un cadru unitar pentru descrierea tuturor tipurilor de resurse, de la cărți la resurse

² *Sistemul de cataloage în bibliotecă. Cataloagele tradiționale* : Ghidul utilizatorului. 2007. Online. Bălți. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/images/pdf/bci_tema_2/cataloagele_traditionale_in_BS_USARB.pdf [accesat 2025-06-22].

Procese și tehnologii bibliotecare

electronice. Mai târziu, înregistrările bibliografice pentru toate tipurile de resursele s-au realizat în sistemul integrat de bibliotecă TINLIB, care a avut mai multe versiuni - 280, 380 (împlimentat grație proiectului de informatizare ABUB-SOROS prezentat la concursul lansat de Fundația SOROS în anul 1998). Versiunile 280 și 380 au adus îmbunătățiri semnificative în gestionarea colecțiilor și au permis bibliotecii să își modernizeze procesele de catalogare și împrumut.³

În anul 2005 s-au finalizat lucrările de implementare a versiunii 410 a soft-ului de Bibliotecă TINLIB - un sistem informatic utilizat de biblioteci pentru gestionarea colecțiilor, împrumuturilor, căutărilor, etc. Implementarea unui astfel de sistem nu este niciodată ușoară, mai ales când este vorba de integrarea cu metodele tradiționale. De obicei, aceasta presupune adaptarea programului la nevoile și structurile deja existente în biblioteci. Versiunea 410 a avut câteva caracteristici noi, inclusiv posibilitatea de a tipări fișele însoțitoare a cărților pentru sistemul tradițional de informare.

Ca urmare a implementării Proiectului Tempus „Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor” (MISISQ), începând cu 2015, funcțiile de construire și organizare a catalogului au fost preluate de sistemul integrat de bibliotecă ALEPH, un instrument modern, performant și flexibil. Acest sistem ne permite Catalogarea partajată care se bazează pe principiul elaborării unei singure descriere bibliografică a resursei, după norme și reguli unanim acceptate, economisind timpul bibliotecarului-catalogator. Astăzi, avem acces la Catalogul electronic LibUniv pe platforma ExLibris Primo-Catalog colectiv partajat a 7 Biblioteci universitare din Republica Moldova, care permite și accesul la resursele externe (pe bază de licență sau gratuit): bazele de date EBSCO, programul HINARI, AGORA, OARE, FAOSTAT, AGRIS etc. care reprezintă cea mai actuală perspectivă a bibliotecilor automatizate din Moldova.⁴

Catalogul online n-a fost doar o tendință nouă în lumea biblioteconomiei, ci mai mult, o necesitate. Această schimbare s-a aliniat la evoluția tehnologiilor informaționale și a internetului, care au facilitat accesul rapid și global la informație. Catalogul electronic nu doar că îmbunătățește eficiența în utilizarea resurselor, dar și reduce costurile și timpul necesar pentru gestionarea acestora.

Produsul principal al activității de catalogare informatizată este reprezentat de catalogul electronic (baza de date a bibliotecii). Însă, nu este suficient ca un catalog electronic, expus online, să conțină numai informații curente, bazându-se pe ce este nou, ci și să integreze surse mai vechi și să le facă accesibile utilizatorilor, baza de la care pornește căutarea, cercetarea. Altfel spus, în anul 1997 în BȘ a USARB s-a dat start conversiei retrospective, a datelor bibliografice din catalogul tradițional în catalogul electronic, care s-a efectuat conform *Metodologiei conversiei retrospective a informației asupra documentelor din bibliotecă* (metodologie elaborată de I. Afatin și L. Mihaluța, red. E. Harconița).

Ca rezultat a *procesului de retroconversie*, din 2004 au început să fie conservate/suspendate cataloagele tradiționale din subdiviziunile bibliotecii. Mai târziu, au fost conservate cataloagele tradiționale publice, care sunt amplasate în sala de cataloage.

³ AFATIN, Igor și Tatiana PRIAN. *Tehnologii inovatoare în dezvoltarea colecțiilor Bibliotecii*. Online. Disponibil <http://riona.usarb.md:8180/server/api/core/bitstreams/f133c5a6-3501-4166-bff0-2ce621b4dc6b/content> [accesat 2025-06-23].

⁴ MIHALUȚA, Lina și Adella CUCU. Catalogarea de la TINLIB la ALEPH. *Magazin bibliologic*. 2016, nr 1-4, pp. 36-40. ISSN 1857-1476. Online. Disponibil https://misisq.usmf.md/images/Conferinta_de_totalizare/Magazin_2016.pdf [accesat 2025-09-09].

Procese și tehnologii bibliotecare

- Catalogul sistematic conform CZU (care conține informații pe domenii începând cu anul 1992 până la 1.06.2007, anterior s-a utilizat un alt sistem numit BBK (Clasificarea Bibliotecar-Bibliografică);
- Catalogul sistematic analitic (cu informații analitice din diverse publicații în serii (reviste/zare/culegeri) (în 2003 conservat);
- Catalogul colecțiilor speciale;
- Catalogul alfabetic (din 2012), or 78 % din titlurile deținute în colecția Bibliotecii sunt reflectate în Catalogul electronic al bibliotecii.

Astăzi, catalogul online al bibliotecii cumulează funcțiile cataloagelor tradiționale: alfabetic, sistematic, pe subiecte.

Am realizat cu toții importanța și prioritățile catalogului electronic, dar suntem conștienți, că nu ne putem dezice tranșant de cataloagele tradiționale. Totuși, cataloagele tradiționale, cum este cel alfabetic pe autori și titluri, rămân indispensabile, mai ales pentru bibliotecile care lucrează cu un fond vast de resurse. Acestea sunt adesea folosite ca un instrument de referință de bază, mai ales în cazul în care utilizatorii preferă o abordare mai „clasică”.

În prezent, oficiul *Catalogare. Indexare. Clasificare* gestionează catalogul tradițional alfabetic de serviciu pe autori și titluri, care este cel mai complet și orientat în regăsirea fiecărui document pe care biblioteca îl deține. Bibliotecarii oficiului cataloghează anual aproximativ 3000-3500 de titluri noi.

Pe lângă catalogarea documentelor pe baza regulilor de descriere bibliografică, bibliotecarul-catalogator realizează și clasificarea resurselor în conformitate cu Clasificarea Zecimală Universală (CZU). Acest proces necesită atât competențe profesionale, precum și competențe specifice/ fundamentale cum ar fi cunoștințe în diverse domenii ale cunoașterii. Acest sistem de prelucrare științifico-analitică se utilizează începând cu anul 1992, când au fost introduse Tabelele de clasificare zecimală, ed. medie din 1997. Anterior, pentru clasificarea publicațiilor pe domenii era utilizat sistemul numit BBK (Clasificarea Bibliotecar-Bibliografică). BBK - sistem de clasificare bazat pe principiile clasificării zecimale, dar care utilizează indici alfa-numerici și semne de punctuație specifice.

Pentru aplicare/implementare a indicilor CZU în BȘ a USARB au fost organizate următoarele activități:

- *pregătirea/formarea bibliotecarului-catalogator pentru procesul de clasificare după CZU;*
- *stabilirea/determinarea ansamblului de documente bibliotecare (fișe/ divizionare ale catalogului sistematic), care sunt supuse modificărilor;*
- *elaborarea mecanismului de modificare a indicilor CZU și a cotelor sistematico-alfabetice;*
- *întocmirea unor instrumente auxiliare/ajutătoare: tabelul de corelare al indicilor vechi cu cei noi; indexul alfabetic; indici de limbă etc.⁵*

Ținând cont de necesitățile de informare ale utilizatorului, de schimbările în sistemele de indexare și de depistare a unor curenți în structurarea vedetelor, s-a ajuns la concluzia că Fișierul de autoritate trebuie să fie supus unei redactări minuțioase și calitative. Astfel, s-au stabilit instrumentele de lucru specifice procesului de atribuire a vedetelor de subiect (tezaure universale / disciplinare tradiționale / electronice (EUROVOC AGROVOC, RAMEAU etc.).

⁵ MIHALUȚA, Lina. *Catalogarea în contextul integrării bibliotecilor moderne. Magazin bibliologic. 2005, nr. 3-4, pp. 70-72. ISSN 1857-1476.*

Procese și tehnologii bibliotecare

În era tehnologiilor informaționale se impune o nouă direcție în domeniul bibliotecar - *crearea de biblioteci digitale*. Anual, bibliotecarii completează *biblioteca digitală* cu aproximativ 200-250 descrieri bibliografice ale resurselor electronice.

De-a lungul timpului, tehnologiile informaționale au adus îmbunătățiri considerabile în procesele de prelucrare a informațiilor, însă rolul principal al bibliotecarilor în organizarea și accesibilizarea informației nu s-a schimbat.

În trecut, catalogarea și indexarea erau procese laborioase, de multe ori manuale, care implicau cunoștințe detaliate de clasificare și utilizarea unor sisteme de tabele și fișe. Acum, cu ajutorul software-urilor și sistemelor informatice, aceste procese au devenit mult mai eficiente și rapide. De asemenea, apariția cataloagelor online și a bazelor de date a înlocuit unele dintre activitățile de catalogare fizică, iar noile platforme de căutare și arhivare digitală au adus îmbunătățiri semnificative în ceea ce privește accesul utilizatorilor la resurse. În plus, noile tehnologii au influențat și formarea continuă a bibliotecarilor, care trebuie să fie la curent cu instrumentele digitale, cu noile standarde de catalogare, precum și cu schimbările în domeniul tehnologiilor de căutare și acces la resurse digitale.

Este o concordanță între menținerea tradițiilor biblioteconomice și integrarea noilor tehnologii, iar succesul depinde de adaptabilitatea și capacitatea de învățare continuă a profesioniștilor din domeniu.

Tranziția de la cataloagele clasice la cele digitale este un exemplu clar al adaptabilității și inovației profesionale a bibliotecarilor. Această schimbare nu doar că îmbunătățește eficiența procesului de gestionare a resurselor, dar și accesibilitatea informației pentru utilizatori.

În pofida tuturor provocărilor, bibliotecarii-catalogatori au reușit să îmbine tradiția cu noile tehnologii, menținând un echilibru între conservarea documentelor și facilitarea accesului rapid la informație.

Referințe bibliografice:

1. AFATIN, Igor și Tatiana PRIAN. *Tehnologii inovatoare în dezvoltarea colecțiilor Bibliotecii*. Online. Disponibil: <http://riora.usarb.md:8180/server/api/core/bitstreams/f133c5a6-3501-4166-bff0-2ce621b4dc6b/content> [accesat 2025-06-23].
2. *Declarația de Principii Internaționale de Catalogare (ICP) = IFLA Cataloguing Principles: Statement of International Cataloguing Principles (ICP)* (traducere). Online. Disponibil: <https://repository.ifla.org/items/5e56e43c-dd06-46a4-97c4-da3009ae11b5/full> [accesat 2025-09-10].
3. CHERADI, Natalia și Ana GUDIMA. Implementarea software specializat de bibliotecă în bibliotecile universitare din RM. *Magazin bibliologic*. 2016, nr. 1-4, pp. 48-53. Online. Disponibil: https://misisq.usmf.md/images/Conferinta_de_totalizare/Magazin_2016.pdf [accesat 2025-09-09].
4. GOIAN, Natalia și Olga TULBURE. Softuri de bibliotecă utilizate în bibliotecile din Republica Moldova. *BiblioPolis*. 2013, Vol. 49, nr. 3. Online. Disponibil: <http://bibliopolis.hasdeu.md/?bpa=2244> [accesat 2025-06-23].
5. MIHALUȚA, Lina. *Catalogarea în contextul integrării bibliotecilor moderne*. *Magazin bibliologic*. 2005, nr. 3-4, pp. 70-72. ISSN 1857-1476.
6. MIHALUȚA, Lina și Adella CUCU. Catalogarea de la TINLIB la ALEPH. *Magazin*

Procese și tehnologii bibliotecare

- bibliologic*. 2016, nr 1-4, pp. 36-40. ISSN 1857-1476. Online. Disponibil https://misisq.usmf.md/images/Conferinta_de_totalizare/Magazin_2016.pdf [accesat 2025-09-09].
7. *Sistemul de cataloage în bibliotecă. Cataloagele tradiționale* : Ghidul utilizatorului 2007. Online. Bălți. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/images/pdf/bci_tema_2/cataloagele_traditionale_in_BS_USARB.pdf [accesat 2025-06-22].
 8. ȘCHIOPU, Viorica și Valentina TOM. *Softuri de bibliotecă utilizate în bibliotecile din republica moldova*. Online. Disponibil: https://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/1672/Conf_Bibl_2018_p61-65.pdf?sequence=1&isAllowed=y [accesat 2025-09-09].
 9. ZADAINOVA, Snejana. Aplicarea barcodării și retroconversia retroconversia în biblioteci în biblioteci. *Confluente Bibliologice*. 2007, nr. 1-2, pp. 82-84. Online. Disponibil <http://riora.usarb.md:8180/server/api/core/bitstreams/a161077b-3414-470b-83b2-b57b01251cad/content> [accesat 2025-09-09].